

PROFESÖR FENSKE AYRILIRKEN...

Dr. Âmiran KURTKAN

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi
Sosyoloji Doçenti

Atatürk Üniversitesinin değerli Profesörlerinden Leo J. Fenske, kontrat müddetinin sona ermesi dolayısıyla Amerika'ya hareket etmek üzere memleketimizden ayrılmaktadır. Asistanlık devremde bir müddet için Köy Sosyolojisi okutmak üzere gittiğim Atatürk Üniversitesinde kendisine beraber çalıştığım Profesör Fenske'nin üzerimde bıraktığı tamamen müspet olan intibaları bu vesile ile kaleme almaktan hudutsuz bir zevk duyduğumu ifade etmek isterim. "Dalkavukların suratına toprak saçınız" diyen bir dinin mensubu olarak ve her şeyden önce insan olarak, bu müspet intibaların ifade edilmesine en müsait zamanın her türlü fiilî münasebetin sona erdiği şu ayrılık ânı olduğuna kaniim. Böyle bir anda kendisinden hayırla bahsettirebilmek her profesöre nasip olmaz.

Bir Üniversite hocasının yanında çalışan bir yardımcı sıfatile onu tanıtmak isteyen birinin iki hususiyet üzerinde durması tabiidir. Bu iki hususiyet, o profesörün *İlmî* ve *ahlâkî* cepheleridir. Akli selim sahibi her fert gibi ben de ahlâka takviye edilmeyen ilmin afüdadan ziyade zarar getireceğine emin olduğum için Profesör Fenske'nin evvelâ ahlâkî cephesini açıklamak istiyorum.

Prof. Fenske hakkındaki intihaların soğuk bir günde Doğu Ekspresinin yolcularını boşalttığı Erzurum istasyonunda başlar. Erzurum şehrinin tamamen yabancı olan bir Hanım Asistan düşününüz ki, ne yapacağını, nereye gideceğini heyecanla tasarlayarak bavulunu indirmeye çalışmaktadır. Bu sırada uzun boylu şarışın bir zat onun ismini çağırmakta ve yanındakiler de onunla aynı hareketi yapmaktadırlar: Beklediği yolcunun kim olduğunu anladıktan sonra onun bavulunu bir hamala verip eşya cantasını arabaya kadar kendi taşımaya kalkan bu uzun boylu zat kimdir

acaba? Belki de Üniversiteden karşılama vazifesini ifâ için yollanılmış bir memur! Uzun boylu adamın yanındaki Doçentin (Doçent İbrahim Bey'in) şu takdim sözleri Erzurum'a ayak basan yolcunun zihninden geçen bütün ihtimalleri siler : — "Profesör Fenske!".

Bu ilk intibamı, Erzurum'da kaldığım müddetçe daha da takviye edildi. Prof. Fenske, her fırsatta yaratılışının icabı olarak, rahatça, alçak gönüllülüğünü, iyilikseverliğini gösterebilmek imkânını buldu. Zamanla kat'i surette emin olduğum husus, otuziki dairesel büyük lojmanda bana tahsis edilen dairenin ampullerini noksan olduğunu daha ilk gittiğim gün farkedecek ve beni karanlıkta kalmaktan kurtaracak kadar hususi hayatıma ilgi duyan kimsenin bu ilginin nerede başlayıp nerede kesilmesi gerektiğini tâyin edebilecek kadar iyi niyet ve iyi zan sahibi olmasıydı. Profesör Fenske, asistanlarını da kendisi gibi temiz ahlâkı, vâkur ve namuslu insanlar olarak kabul eder, onların problemleri ile daima yakından ilgilenir, doktoralarını bir an evvel yapabilmeleri hususunda titiz bir hassasiyet gösterirdi.

Bu alâkadarhğm bir sebebi iyi ahlâkı ise, öbür sebebi de hiç şüphesiz ilmî kudreti ve enerjisi idi. Ben, İstanbul'dan Erzurum'a Köy Sosyolojisini bilen bir kimse olarak gitmedim. Köy Sosyolojisini orada öğrenmeye ve öğretmeye çalıştım. Bu iki müspet neticeyi her şeyden önce Prof. Fenske'ye borçluyum. Kendisi bir hafta müddetle yol yorgunluğumu geçirmemi ve bu süre zarfında gelecek haftanın derslerine hazırlanmamı istedi. Bu ilk haftada olduğu gibi öndan sonraki haftada da derste anlatacağım hususları bana kısaca belirten bir plân verir ve bu plânın teferuatını teşkil edecek bilgileri ihtiva eden Türkçe neşriyatı ve İngilizce kitapları (bu sonuncuların hangi bahislerinden faydalanacağımı dahi işaret etmiş olarak) mektepteki odama bizzat kendisi getirirdi. Ben de teksir edilmek üzere hazırladığım ilgili bahse ait metinden İngilizce bir hülâsa çıkarır ve derse bir gün kala Profesör Fenske ile bunun müzakeresini yapardım. Bütün bir semestre zarfında faaliyetimiz böylece devam etti ve neticede yalnız ikinci semestrede verilen derslerin oldukça hacimli bir şekilde teksir edilmesi Profesör Fenske'nin ilim ve enerji kapasitesinin zenginliği sayesinde mümkün oldu.

Ahlâkî ve ilmî hüviyetini şahsen çok takdir ettiğim ve sevdiğim Profesör Fenske ile nazik ve sempatik eşine Erzurum Üniversitesindeki çalışmam sırasında şahsıma gösterdikleri her türlü yardım, iyi niyet ve alâkadan ötürü teşekkürlerimi ifade ederken, hayatlarının sıhhatli ve neşeli geçmesini dilerim.

İKTİSADİ İLİMLER ENSTİTÜSÜ
 İktisadi İlimler Enstitüsü
 Unvanı No.
 Hususî No.

ERZURUM ÜNİVERSİTESİNDE KÖY SOSYOLOJİSİ
VE
Profesör LEO J. FENKSE

Doç. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN
Atatürk Üniversitesi
Sosyoloji Doçenti

1958 yılında, Ziraat ve Fen-Edebiyat Fakülteleri olarak kurulan Atatürk Üniversitesi, aynı yıllarda Birleşik Devletlerin Land Grant örnek üniversitesini temsil eden Nebraska Üniversitesiyle de ilk anlaşmayı yapmış bulunuyordu. Bu suretle, bu anlaşmayla iki önemli husus aynı zamanda gerçekleşmiş olacaktı :

1 — Doğu'daki bu ilk Üniversite, Nebraska Üniversitesi gibi, bir halk üniversitesi karakterini taşıyacak; doğu meselelerine ışık tutacaktır;

2 — Aynı Üniversite ile Atatürk Üniversitesi arasında öğretim elemanlarının mübadelesi hususunun gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Bu sonuncu nokta, bilhassa, Ziraat Fakültesi yönünden verimli oldu. Kısa zamanda çok sayıda asistan, Amerika'ya giderek Master, Doktora payelerini aldılar. Bir kısmı da doçentliklerini hazırlamak suretiyle bugünkü Ziraat Fakültesinin gelişmesinde faydalı adımlar atmış oldular. Bunun yanında, çok sayıda Amerikalı profesörler Ziraat Fakültesinin çeşitli kürsü ve bölümlerini geliştirme fırsatını buldular. Bunlar arasında Prof. Leo J. Fenske, Ziraat - Ekonomi Bölümüne 1960-1968 yılları arasında uzun hizmetiyle ilk akla gelenidir.

Bugünlerde, sekiz yıllık uzun hizmet devresinden sonra, aramızdan ayrılacak olan Prof. Fenske, Ziraat - Ekonomi Bölümünde ilk defa 1960 yılında Toplum Kalkınması dersini de programa koymak suretiyle Ziraat Fakültesi bünyesinde Modern Üniversitelerin sosyal Bilgilere vermiş oldukları büyük değeri memleketimizde temsil etmiş ve desteklemiştir.